

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 7. aprila 2022*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Uredba (EU) št. 650/2012 – Člen 10 – Subsidiarna pristojnost v dednih zadevah – Običajno prebivališče zapustnika ob njegovi smrti v državi, ki je Uredba (EU) št. 650/2012 ne zavezuje – Zapustnik, ki je državljan države članice in ima premoženje v tej državi članici – Obveznost sodišča navedene države članice, ki odloča o zadevi, da po uradni dolžnosti preizkusi merila svoje subsidiarne pristojnosti – Imenovanje upravitelja zapuščine“

V zadevi C-645/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) z odločbo z dne 18. novembra 2020, ki je na Sodišče prispela 1. decembra 2020, v postopku

V A,

Z A

proti

TP,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis, M. Ilešič (poročevalec), D. Gratsias in Z. Csehi, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za TP F. Rocheteau, avocat,
- za francosko vlado A. Daniel in A.-L. Desjonquères, agentki,

* Jezik postopka: francoščina.

- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za špansko vlado sprva I. Herranz Elizalde in S. Jiménez García, nato I. Herranz Elizalde, agenta,
- za Evropsko komisijo sprva C. Valero in M. Wilderspin, nato C. Valero, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 2. decembra 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 10(1)(a) Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL 2012, L 201, str. 107, in popravka v UL 2012, L 344, str. 3 in v UL 2013, L 60, str. 140).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebama V A in Z A (v nadaljevanju: tožeči stranki iz postopka v glavni stvari), otrokoma XA, ter TP, ženo XA, v zvezi s predlogom za imenovanje upravitelja zapuščine za upravljanje celotne zapuščine XA.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 7, 27, 30, 43 in 82 Uredbe št. 650/2012 je navedeno:
 - „(7) Pravilno delovanje notranjega trga bi bilo treba omogočiti z odpravo ovir za prosto gibanje oseb, ki se danes srečujejo s težavami pri uveljavljanju svojih pravic pri dedovanju s čezmejnimi posledicami. V evropskem območju pravice morajo imeti državljani možnost vnaprej urediti svoje dedovanje. Učinkovito je treba zagotavljati pravice dedičev in volilnojemnikov, drugih oseb, ki so blizu zapustniku, ter upnikov zapuščine.
 - [...]
 - (27) Pravila te uredbe so zasnovana tako, da bo organ, ki obravnava dedovanje, v večini primerov uporabil svoje pravo. Ta uredba zato predvideva vrsto mehanizmov, ki bi se uporabili v primerih, ko bi zapustnik za pravo, ki ureja dedovanje po njem, izbral pravo države članice, katere državljan je bil.
 - [...]
 - (30) Da bi zagotovili, da lahko sodišča vseh držav članic iz istih razlogov izvajajo pristojnost za odločanje o dedovanju po osebah, ki ob smrti niso imele običajnega prebivališča v državi članici, bi bilo treba v tej uredbi taksativno in po pomembnosti naštetih razloge, na podlagi katerih je mogoče izvajati takšno subsidiarno pristojnost.
 - [...]

(43) V tej uredbi določena pravila o pristojnosti lahko v nekaterih primerih pripeljejo do okoliščin, ko sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju, ne bo uporabljalo svojega prava. Če do takega primera pride v državi članici, katere pravo predvideva obvezno imenovanje upravitelja zapuščine, bi morala ta uredba sodiščem te države članice omogočiti, da v skladu s svojim pravom imenujejo enega ali več upraviteljev, ko začnejo postopek. [...] Da bi se zagotovilo nemoteno usklajevanje med pravom, ki se uporablja za dedovanje, in pravom države članice sodišča, ki imenuje upravitelje, bi moralo sodišče imenovati osebe, ki bi lahko upravljale zapuščino po pravu, ki se uporablja za dedovanje, kot so denimo izvršitelj zapustnikove oporoke ali dediči sami ali, če pravo, ki se uporablja za dedovanje to zahteva, tretja oseba. [...]

[...]

(82) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi [EU] in Pogodbi [DEU], ti dve državi članici ne sodelujeta pri sprejetju te uredbe, ki zanju ni zavezujoča in se zanju ne uporablja. Vendar to ne posega v možnost, da Združeno kraljestvo in Irska v skladu s členom 4 navedenega protokola po sprejetju te uredbe pošljeta uradno obvestilo o svoji nameri, da želita sprejeti to uredbo.“

4 Poglavlje II te uredbe, ki se nanaša na „Pristojnost“, med drugim zajema člene od 4 do 6, 10 in 15 te uredbe.

5 Člen 4 navedene uredbe, naslovljen „Splošna pristojnost“, določa:

„Sodišča države članice, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče, so pristojna za odločanje o celotnem dedovanju.“

6 Člen 5 te uredbe, naslovljen „Dogovor o izbiri sodišča“, v odstavku 1 določa:

Če je pravo, ki ga je zapustnik izbral za urejanje dedovanja po njem v skladu s členom 22, pravo države članice, se zadevne stranke lahko dogovorijo, da je za odločanje o vseh vprašanjih, povezanih z dedno zadevo, izključno pristojno sodišče oziroma sodišča te države članice.“

7 Člen 6 Uredbe št. 650/2012, naslovljen „Zavrnitev pristojnosti v primeru izbire prava“, določa:

„Če je pravo, ki ga je zapustnik izbral za urejanje dedovanja po njem v skladu s členom 22, pravo države članice, se sodišče, ki je začelo postopek v skladu s členom 4 ali členom 10:

(a) na zahtevo ene od strank postopka lahko izreče za nepristojno, če meni, da so sodišča države članice, katere pravo je bilo izbrano, primernejša za odločanje o dedovanju glede na dejanske okoliščine dedovanja, na primer glede na to, kje imajo stranke običajno prebivališče in kje se nahaja premoženje, ali

(b) izreče za nepristojno, če so se stranke v postopku v skladu s členom 5 dogovorile, da bodo pristojnost prenesle na sodišče ali sodišča države članice, katere pravo je bilo izbrano.“

8 Člen 10 te uredbe, naslovljen „Subsidiarna pristojnost“, določa:

„1. Če zapustnik ob smrti nima običajnega prebivališča v državi članici, so za odločanje o celotnem dedovanju vseeno pristojna sodišča države članice, v kateri je zapuščina, če:

(a) je bil zapustnik ob smrti državljan te države članice ali, če tega ni,

(b) je imel zapustnik prejšnje običajno prebivališče v navedeni državi članici, pod pogojem, da od spremembe običajnega prebivališča do začetka postopka pred sodiščem ni preteklo več kot pet let.

2. Če ni pristojno nobeno sodišče v državi članici v skladu z odstavkom 1, so sodišča države članice, v kateri se nahaja zapuščina, vseeno pristojna za odločanje o tem premoženju.“

9 Člen 15 navedene uredbe, naslovljen „Preizkus pristojnosti“, določa:

„Če se pred sodiščem države članice začne postopek v dedni zadevi, za katero to sodišče po tej uredbi ni pristojno, se sodišče po uradni dolžnosti izreče za nepristojno.“

10 Člen 21 te uredbe, naslovljen „Splošno pravilo“, ki je v poglavju III te uredbe, naslovljenem „Pravo, ki se uporablja“, določa:

„1. Če v tej uredbi ni določeno drugače, je pravo, ki se uporablja za celotno dedovanje, pravo države, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče.

2. Če je izjemoma iz vseh okoliščin zadeve jasno, da je bil zapustnik ob smrti očitno tesneje povezan z državo, ki ni država, katere pravo bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 1, je pravo, ki se uporablja za dedovanje, pravo te druge države.“

11 Člen 22 Uredbe št. 650/2012, naslovljen „Izbira prava“, v odstavku 1 določa:

„Oseba lahko za pravo, ki ureja celotno dedovanje po njej, izbere pravo države, katere državljanstvo ima v času izbire ali ob smrti.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

12 XA, francoski državljan, je 3. septembra 2015 umrl v Franciji. Od leta 1981 je prebival v Združenem kraljestvu, kjer se je leta 1996 poročil s TP. Potem ko je zbolel, se je avgusta 2012 vrnil v Francijo, kjer je z enim od svojih otrok živel v stanovanju, ki ga je dva meseca prej kupil prek nepremičninske družbe, katere družbenik je bil.

13 XA je zapustil ženo, TP, državljanko Združenega kraljestva, ter tri otroke iz prve zveze, YA in tožeči stranki iz postopka v glavni stvari. Ker je YA medtem umrl, sta tožeči stranki iz postopka v glavni stvari navedli, da delujeta tudi kot bratova pravna naslednika. XA je imel v Franciji zapuščino.

- 14 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta proti TP vložili tožbo pred francoskimi sodišči, da bi dosegli imenovanje upravitelja zapuščine za upravljanje celotne zapuščine zapustnika, pri čemer sta se sklicevali na uporabo člena 4 Uredbe št. 650/2012 in dejstvo, da je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče v Franciji.
- 15 Predsednik tribunal de grande instance de Nanterre (okrožno sodišče v Nanterru, Francija), ki odloča v postopku za izdajo začasne odredbe, se je s sklepom z dne 12. decembra 2017 razglasil za pristojnega za odločanje o predlogu tožečih strank iz postopka v glavni stvari na podlagi člena 4 Uredbe št. 650/2012. V skladu s tem je bil imenovan upravitelj zapuščine.
- 16 Cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu, Francija) je s sodbo z dne 21. februarja 2019 ta sklep razveljavilo in na podlagi Uredbe št. 650/2012 ugotovilo, da francoska sodišča niso pristojna za odločanje o celotni zapuščini zapustnika na podlagi člena 4 Uredbe št. 650/2012, ker je bilo v bistvu njegovo običajno prebivališče ob smrti še vedno v Združenem kraljestvu.
- 17 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta pri Cour de cassation (kasacijsko sodišče), predložitvenem sodišču, zoper to sodbo vložili pritožbo, v kateri sta med drugim trdili, da je cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu) napačno uporabilo pravo, ker ni upoštevalo člena 10 Uredbe št. 650/2012, ki podredno določa pristojnost sodišč države članice, v kateri je zapuščina, za odločanje o celotni zapuščini, čeprav zapustnik ob smrti ni imel običajnega prebivališča v Franciji, vendar pa je imel državljanstvo te države članice in v njej premoženje.
- 18 Predložitveno sodišče najprej trdi, da se tožeče stranke v postopku v glavni stvari pred cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu) niso sklicevale na člen 10 Uredbe št. 650/2012. Zato naj bi se postavljalo vprašanje, ali je moralo to pritožbeno sodišče, ki je ugotovilo, da je XA francoski državljan in je imel ob svoji smrti zapuščino v Franciji, po uradni dolžnosti preučiti merila svoje subsidiarne pristojnosti na podlagi tega člena 10.
- 19 Predložitveno sodišče namreč poudarja, da člen 15 Uredbe št. 650/2012 s tem, da določa možnost, da se sodišče države članice, ki odloča o dedni zadevi, za katero ni pristojno za odločanje na podlagi te uredbe, po uradni dolžnosti izreče za nepristojno, ne določa, ali mora zadnjenavedeno sodišče predhodno preveriti vsa mogoča merila glede pristojnosti, tako merila njegove splošne pristojnosti kot merila njegove subsidiarne pristojnosti. Natančneje, v navedeni uredbi naj ne bi bilo pojasnjeno, ali je preizkus subsidiarnih pristojnosti fakultativen.
- 20 Po eni strani predložitveno sodišče poudarja, da Uredba št. 650/2012 vzpostavlja sistem reševanja sporov o pristojnosti, ki ga morajo sodišča držav članic, ki odločajo o sporu, uporabiti po uradni dolžnosti, ker ta spor spada na stvarno področje, ki ga ta uredba pokriva. Vendar naj ne bi bilo logično, da bi se lahko sodišča držav članic, ki odločajo o sporu, potem ko bi po uradni dolžnosti ugotovila uporabo navedene uredbe za odločanje o sporu o pristojnosti, na podlagi člena 4 te uredbe odrekla pristojnosti v korist sodišč tretje države, ne da bi jim bilo treba predhodno preveriti svojo subsidiarno pristojnost na podlagi člena 10 iste uredbe. Zato naj bi bilo bolj dosledno, da morajo navedena sodišča, ki odločajo – tudi po uradni dolžnosti – preveriti vsa mogoča merila za izvajanje pristojnosti.
- 21 Po drugi strani predložitveno sodišče opozarja, da je posledica pristojnosti iz člena 10 Uredbe št. 650/2012, ki so v njem opredeljene kot „subsidiarne“, odstopanje od načela enotnosti sodne in zakonodajne pristojnosti, ki je vodilo te uredbe. Če je namreč sodišče države članice priznalo svojo pristojnost na podlagi tega člena 10, naj bi moralo kljub temu uporabiti pravo države običajnega prebivališča zapustnika ob njegovi smrti, razen če iz vseh okoliščin primera izhaja, da je bil ob tej

smrti zapustnik v skladu s členom 21(2) navedene uredbe očitno tesneje povezan z drugo državo ali se je izrecno odločil za pravo druge države v skladu s členom 22 te uredbe. Tako naj bi bilo težko sprejeti, da bi morale sodišče države članice, ki odloča o sporu, obvezno uporabiti pravilo o pristojnosti, ki je opredeljena kot „subsidiarna“, tudi če se stranke nanj ne sklicujejo.

- 22 Poleg tega, čeprav Uredba št. 650/2012 v členu 15 izrecno določa obveznost nepristojnega sodišča, da po uradni dolžnosti ugotovi svojo nepristojnost, pa naj ne bi določala nobene enakovredne določbe, ki bi mu nalagala, da po uradni dolžnosti preizkusi svojo pristojnost. Pravila v zvezi z dedovanjem naj bi v smislu te uredbe spadala med pravice, ki so na voljo, saj naj bi navedena uredba strankam dovoljevala, da se dogovorijo o izključni pristojnosti sodišča ali sodišč države članice, katere pravo je zapustnik izbral za urejanje dedovanja, s sklenitvijo sporazuma o izbiri sodišča (člen 5 Uredbe št. 650/2012), in naj bi določala, da imajo ta sodišča možnost, da še naprej izvajajo svojo pristojnost, tudi če se stranke v postopku, ki niso bile stranke tega dogovora, spustijo v postopek, ne da bi ugovarjale pristojnosti sodišča (člen 9 te uredbe).
- 23 Cour de cassation (kasacijsko sodišče) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe člena 10(1)(a) Uredbe [št. 650/2012] razlagati tako, da če običajno prebivališče zapustnika ob smrti ni v državi članici, mora sodišče države članice, v kateri zapustnik ni imel običajnega prebivališča, ki pa ugotovi, da je ta imel državljanstvo te države in imel v njej premoženje, po uradni dolžnosti ugotoviti svojo subsidiarno pristojnost, določeno v tem predpisu?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 24 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(1)(a) Uredbe št. 650/2012 razlagati tako, da mora sodišče države članice po uradni dolžnosti ugotoviti svojo pristojnost na podlagi pravila o subsidiarni pristojnosti iz te določbe, če – ker je začelo postopek na podlagi pravila o splošni pristojnosti iz člena 4 te uredbe – ugotovi, da ni pristojno na podlagi zadnjenavedene določbe.
- 25 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da je cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu) ugotovilo, da je bilo zadnje običajno prebivališče zapustnika v Združenem kraljestvu, in ne v Franciji. V zvezi s tem je treba poudariti, da Združeno kraljestvo – kot je razvidno iz uvodne izjave 82 Uredbe št. 650/2012 – v skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi EU in Pogodbi DEU, ni sodelovalo pri sprejetju te uredbe. Poleg tega se ne zdi, da je Združeno kraljestvo na dan smrti XA uporabilo možnost iz člena 4 tega protokola, da poda uradno obvestilo o svoji nameri, da želi sprejeti navedeno uredbo. Takrat za Združeno kraljestvo, tudi če je bilo država članica Evropske unije, Uredba št. 650/2012 torej ni bila zavezujoča, zato se zanj ni uporabljala. Za razlago člena 10 te uredbe pa je treba šteti, da se pristojnosti iz te določbe lahko uporabijo, če je imel zapustnik ob smrti svoje običajno prebivališče v taki državi članici, za katero navedena uredba ni bila zavezujoča. Če so torej izpolnjena tudi druga merila iz navedene določbe, je treba ugotoviti, da lahko položaj iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe te določbe.

- 26 V zvezi s tem ni sporno, da se tožeči stranki iz postopka v glavni stvari na člen 10 Uredbe št. 650/2012 nista sklicevali niti na prvi stopnji niti v pritožbenem postopku. Zato se vprašanje za predhodno odločanje nanaša le na ugotovitev, ali Uredba št. 650/2012 zavezuje sodišče države članice, ki mu je zadeva predložena na podlagi člena 4 te uredbe, da po uradni dolžnosti preveri, ali je pristojno glede na merila iz člena 10(1)(a) te uredbe, ali pa se zadnje navedeno sodišče lahko izreče za nepristojno, če se tožeča stranka ni sklicevala na to določbo za uveljavljanje pristojnosti navedenega sodišča.
- 27 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba določbe o pravilih o pristojnosti, če za določitev svojega pomena in obsega ne napotujejo na pravo držav članic, v vsej Uniji razlagati avtonomno in enotno, pri čemer je treba upoštevati ne le njihovo besedilo, ampak tudi sobesedilo teh določb in cilj, ki se dosega z zadevno ureditvijo (glej v tem smislu sodbo z dne 21. junija 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, točka 33 in navedena sodna praksa).
- 28 Na prvem mestu, glede besedila člena 10(1)(a) Uredbe št. 650/2012 je treba poudariti, da ta določba določa pravilo o pristojnosti, ki določa, da so, če zapustnik ob smrti nima običajnega prebivališča v državi članici, za odločanje o celotnem dedovanju vseeno pristojna sodišča države članice, v kateri je zapuščina, če je imel zapustnik ob svoji smrti državljanstvo te države članice.
- 29 Iz besedila člena 10(1)(a) Uredbe št. 650/2012 tako izhaja, da sta merila iz te določbe za dodelitev pristojnosti sodiščem države članice, če zapustnik ob smrti nima običajnega prebivališča v tej državi članici, prvič, obstoj zapuščine v navedeni državi članici in, drugič, da je imel pokojnik ob svoji smrti državljanstvo te države članice. Iz tega besedila pa nikakor ne izhaja, da bi bila podelitev take pristojnosti odvisna od kakršne koli tožbe zapustnika ali zainteresirane stranke. Prav nasprotno, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah 67 in 68 sklepnih predlogov, uporaba izraza „so [...] pristojna“ kaže na to, da so pristojnosti iz člena 10(1) te uredbe zavezujoče.
- 30 Na drugem mestu, glede sobesedila, v katero je umeščen člen 10(1)(a) Uredbe št. 650/2012, je treba poudariti, da je člen 10 te uredbe umeščen v njeno poglavje II, ki določa celoto pravil o pristojnosti v dednih zadevah. Natančneje, ta člen 10 določa subsidiarno pristojnost glede na splošno pristojnost, določeno s pravilom iz člena 4 navedene uredbe, ki določa sodišča v kraju običajnega prebivališča zapustnika kot sodišča, pristojna za odločanje o celotni zadevni zapuščini.
- 31 Na tretjem mestu, glede cilja člena 10 Uredbe št. 650/2012 je treba poudariti, da je treba ta člen razlagati ob upoštevanju uvodne izjave 30 te uredbe, v skladu s katero je treba „zagotovi[ti], da lahko sodišča vseh držav članic iz istih razlogov izvajajo pristojnost za odločanje o dedovanju po osebah, ki ob smrti niso imele običajnega prebivališča v državi članici“. V ta namen bi morala navedena uredba v skladu s to uvodno izjavo „taksativno in po pomembnosti naštetih razloge, na podlagi katerih je mogoče izvajati takšno subsidiarno pristojnost“.
- 32 Iz tega sledi, da je, ker je namen Uredbe št. 650/2012 zlasti zagotoviti enotno uporabo pravil o mednarodni sodni pristojnosti v dednih zadevah, edini namen člena 4 te uredbe in njenega člena 10(1) opredeliti enotna merila sodne pristojnosti za odločanje o celotnem dedovanju. V zvezi s tem torej zainteresiranim strankam ne dajeta možnosti, da glede na svoje interese izberejo sodišče države članice, razen na podlagi člena 5 navedene uredbe, ki se uporablja, če zapustnik izbere pravo, ki se uporablja za njegovo dedovanje.

- 33 V zvezi s tem je treba poudariti, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 47 in 65 sklepnih predlogov, da ni hierarhičnega razmerja med sodiščem, določenim v členu 4 Uredbe št. 650/2012, in sodiščem, določenim v členu 10 te uredbe, saj se vsak od njiju nanaša na različne primere. Prav tako dejstvo, da so pristojnosti iz člena 10 te uredbe opredeljene kot „subsidiarne“, ne pomeni, da je ta določba manj zavezujoča od tiste iz člena 4 navedene uredbe, ki se nanaša na splošno pristojnost.
- 34 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da uporaba izraza „vseeno“ v členu 10(1) Uredbe št. 650/2012 kaže na to, da se ta določba nanaša na pravilo o pristojnosti, enakovredno in dopolnilno pravilo o splošni pristojnosti iz člena 4 te uredbe, tako da je treba v primeru neuporabe zadnjenevedenega člena preveriti, ali so merila pristojnosti, določena v členu 10 navedene uredbe, izpolnjena.
- 35 Taka razlaga je poleg tega podprta s ciljem, ki mu sledi Uredba št. 650/2012, kot je razviden iz njene uvodne izjave 7, in sicer olajšati pravilno delovanje notranjega trga z odpravo ovir za prosto gibanje oseb, ki želijo uveljaviti svoje pravice, ki izhajajo iz čezmejnega dedovanja, zlasti z zagotavljanjem, da se na evropskem območju pravosodja pravice dedičev in volilnojemnikov, drugih oseb, ki so blizu zapustniku, ter upnikov zapuščine učinkovito zagotavljajo (glej v tem smislu sodbo z dne 1. marca 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, točka 35).
- 36 V ta namen Uredba št. 650/2012 določa pravila o mednarodni sodni pristojnosti za celotno dedovanje, ki temeljijo na objektivnih merilih. S tega vidika člen 10(1) te uredbe prispeva k zagotovitvi dostopa dedičev in volilnojemnikov, drugih oseb, ki so blizu zapustniku, ter upnikov zapuščine do sodišča, če je zadevni položaj tesno povezan z državo članico, zlasti zaradi obstoja zapuščine na ozemlju te države.
- 37 Poleg tega je treba opozoriti, da je namen Uredbe št. 650/2012 spodbujati enotno obravnavo zapuščine, da bi se prispevalo k učinkovitemu reševanju sporov v zvezi z dedovanjem. Sodišče je tako večkrat presodilo, da razlaga določb te uredbe, ki bi povzročila razdrobljenost tega dedovanja, ne bi bila združljiva s cilji navedene uredbe (glej v tem smislu sodbi z dne 21. junija 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, točka 56, in z dne 16. julija 2020, E. E. (Sodna pristojnost in pravo, ki se uporablja za dedovanje), C-80/19, EU:C:2020:569, točka 41).
- 38 To načelo enotnosti dedovanja je tudi podlaga za pravilo iz člena 10(1) Uredbe št. 650/2012, saj je v navedeni določbi pojasnjeno, da to pravilo določa pristojnost sodišč držav članic za odločanje o „celotnem dedovanju“.
- 39 Nazadnje je treba opozoriti, da je Sodišče že razsodilo, da potrebno spoštovanje avtonomije sodišč pri izvajanju njihovih funkcij zahteva, da ta sodišča lahko preizkusijo svojo mednarodno pristojnost na podlagi vseh podatkov, ki so jim na voljo, pri čemer sledi cilju učinkovitega izvajanja sodne oblasti, na katerem temelji ureditev Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 64, in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 45).
- 40 Ob upoštevanju cilja, ki mu sledi Uredba št. 650/2012, in sicer zagotoviti učinkovito izvajanje sodne oblasti, nič ne nasprotuje temu, da enaka načela prevladajo glede preučitve, ki jo sodišče, ki odloča o zadevi, opravi glede svoje pristojnosti v okviru uporabe pravil o mednarodni pristojnosti v dednih zadevah, določenih v tej uredbi.

- 41 Ker pravila o subsidiarni pristojnosti iz člena 10(1) Uredbe št. 650/2012 prispevajo k uresničitvi tega cilja učinkovitega izvajanja sodne oblasti, uporaba te določbe tako ne more biti odvisna od tega, da se ena ali druga stranka iz zadevnega postopka na to določbo ni sklicevala.
- 42 Kot je namreč generalni pravobranilec navedel v točki 87 sklepnih predlogov, je treba člen 10 Uredbe št. 650/2012 razlagati ob upoštevanju člena 15 te uredbe, tako da čeprav na podlagi tega člena 10 sodišče ni zavezano dejavno iskati dejanske podlage za odločitev o svoji pristojnosti v danem sporu, pa mora v skladu s tem členom ob upoštevanju neizpodbijanih dejstev določiti podlago za svojo pristojnost, ki je lahko drugačna od podlage, ki jo zatrjuje tožeča stranka.
- 43 Zlasti je treba poudariti, da je za to, da se sodišče, ki odloča na podlagi člena 15 Uredbe št. 650/2012, razglasi za nepristojno, potrebna predhodna preučitev vseh meril iz poglavja II Uredbe št. 650/2012 in da mora to sodišče v okviru tega preizkusa preučiti svojo morebitno pristojnost glede na vse informacije, ki so mu na voljo. Zato takega preizkusa ni mogoče opraviti samo na podlagi pravila o pristojnosti, na katero se izrecno sklicujejo zainteresirane stranke.
- 44 Te razlage ne omaje trditev predložitvenega sodišča, da naj bi člen 10 Uredbe št. 650/2012 odstopal od načela sovpadanja sodne in zakonodajne pristojnosti, tako da bi moralo sodišče, ki odloča o zadevi, ob smrti zapustnika uporabiti pravo države njegovega običajnega prebivališča. Cilj iz uvodne izjave 27 te uredbe, to je sovpadanje sodne oblasti in prava, ki se uporabi, namreč, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 70 sklepnih predlogov, ni absoluten.
- 45 Čeprav so v skladu z uvodno izjavo 27 Uredbe št. 650/2012 njene določbe zasnovane tako, da lahko organ, ki obravnava dedovanje, v večini primerov uporabi svoje nacionalno pravo, ta uredba ne določa in ne zagotavlja sovpadanja sodne pristojnosti in prava, ki se uporabi. Neabsolutnost tega sovpadanja potrjuje, prvič, izraz „v večini primerov“, uporabljen v uvodni izjavi 27 navedene uredbe, in drugič, dejstvo, da je zakonodajalec Unije v uvodni izjavi 43 navedene uredbe navedel, da lahko pravila o pristojnosti, ki so v njej določena, pripeljejo do okoliščin, ko sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju, ne bo uporabilo svojega prava.
- 46 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(1)(a) Uredbe št. 650/2012 razlagati tako, da mora sodišče države članice po uradni dolžnosti ugotoviti svojo pristojnost na podlagi pravila o subsidiarni pristojnosti iz te določbe, če – ker je začelo postopek na podlagi pravila o splošni pristojnosti iz člena 4 te uredbe – ugotovi, da ni pristojno na podlagi zadnjenavedene določbe.

Stroški

- 47 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 10(1)(a) Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju je treba razlagati tako, da mora sodišče države članice po uradni dolžnosti ugotoviti svojo pristojnost na podlagi pravila o subsidiarni pristojnosti iz te določbe, če – ker je začelo

postopek na podlagi pravila o splošni pristojnosti iz člena 4 te uredbe – ugotovi, da ni pristojno na podlagi zadnjenavedene določbe.

Podpisi